

การอภิปรายผลการวิจัย

บทนี้กล่าวถึงสาระสำคัญของ การสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะซึ่งจะได้กล่าวเป็นลำดับดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1.1 เพื่อศึกษาระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ด้านความรู้ ด้านเทคนิคการนิเทศการศึกษา และด้านมนุษยสัมพันธ์ตามทัศนะของอาจารย์สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา

1.2 เพื่อศึกษาระดับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลตามทัศนะของอาจารย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา

1.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกับการพัฒนางานวิชาการของครูสำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

1.4 เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

2. สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานในการศึกษาไว้ดังนี้

2.1 ความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ด้านความรู้กับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลามีความสัมพันธ์กัน

2.2 ความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ด้านเทคนิคการนิเทศการศึกษากับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา มีความสัมพันธ์กัน

2.3 ความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ด้านมนุษยสัมพันธ์กับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา มีความสัมพันธ์กัน

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ปีการศึกษา 2541 จำนวน 2,478 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา จำนวน 323 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ ใช้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วยความสามารถด้านต่าง ๆ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้	จำนวน 14 ข้อ
2. ด้านเทคนิคการนิเทศการศึกษา	จำนวน 11 ข้อ
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์	จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนางานวิชาการใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตร	จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวน 8 ข้อ
3. ด้านสื่อการสอน	จำนวน 9 ข้อ
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา

4.2 การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้พัฒนาปรับปรุง และสร้างแบบสอบถามขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนได้เสนอขอคำแนะนำจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ อีก 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรง ด้านเนื้อหาและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข แล้วนำผลการตรวจสอบดังกล่าวไปทำการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะของกลุ่มพฤติกรรม (IC) ตามวิธีการที่อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์ ทุกข้อได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป (ดังปรากฏในภาคผนวก) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่น่าไปใช้ได้แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 32 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยรวม .98 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความรู้ค่าความเชื่อมั่น .96 ด้านเทคนิคการนิเทศการศึกษา ค่าความเชื่อมั่น .97 และด้านมนุษยสัมพันธ์ ค่าความเชื่อมั่น .97 ส่วนการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษา โดยรวมค่าความเชื่อมั่น .97 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรค่าความเชื่อมั่น .89 ด้านกิจกรรมการเรียน การสอน ค่าความเชื่อมั่น .89 ด้านเพื่อการสอน ค่าความเชื่อมั่น .91 และด้านการวัดผล และประเมินผล ค่าความเชื่อมั่น .93 แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

5.1 ขออนุญาตแนะนำตัวผู้วิจัย จากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดยะลาเพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือแนบพร้อมแบบสอบถาม

5.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่ม

ตัวอย่าง จำนวน 331 ฉบับ โดยประธานงานให้รวบรวมส่งภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ส่งแบบสอบถาม

5.3 ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บแบบสอบถามจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแต่ละอำเภอคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืน จำนวน 323 ฉบับ แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ โดยจัดทำตามขั้นตอนดังนี้

- 6.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์
- 6.2 นำข้อมูลที่สมบูรณ์มาลงรหัสและบันทึกข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อเตรียมการวิเคราะห์
- 6.3 ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS/PC+ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้
 - 6.3.1 หาค่าร้อยละ (%) ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 6.3.2 หาค่าเฉลี่ย (X) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและระดับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา เป็นรายชื่อและรายด้านโดยรวม
 - 6.3.3 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation, r) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาจังหวัดยะลา
 - 6.3.4 หาค่าที (t-test) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา
- 6.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแบบสอบถามตอนที่ 3 นำมาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำมาแจกแจงความถี่จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและข้อเสนอแนะ

7. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

7.1 ระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยรวมทั้งด้านความรู้ด้านเทคนิคการนิเทศการศึกษา และด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

7.1.1 ระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ด้านความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง หลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในระดับมาก ส่วนในข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

7.1.2 ระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ด้านเทคนิคการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็อยู่ในระดับปานกลาง

7.1.3 ระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ศึกษานิเทศก์ มีการสร้างความเป็นกันเองกับครูและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ส่วนในข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

7.2 ระดับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

7.2.1 ระดับการพัฒนางานวิชาการ ครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลาใน ด้านหลักสูตร โดยภาพรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

7.2.2 ระดับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

7.2.3 ระดับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ด้านสื่อการสอน โดยภาพรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

7.2.4 ระดับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ด้านการ วัตถุประสงค์และประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความรู้ ความเข้าใจระเบียบการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับ ปรับปรุง 2533) อยู่ในระดับมาก ส่วนในข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

7.3 ความสัมพันธ์ระหว่างศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกับการพัฒนา งานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา มีความสัมพันธ์กันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด้านความรู้ กับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ด้านหลักสูตรและด้านการวัดผลประเมินผล มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านสื่อการสอน มีความสัมพันธ์ กันในระดับปานกลาง ความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ด้านเทคนิค การนิเทศการศึกษากับการพัฒนางานวิชาการ ของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ด้านหลักสูตรและ ด้านสื่อการสอนมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผล และประเมินผลมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ ด้านมนุษยสัมพันธ์กับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ด้านหลักสูตร และ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ด้านสื่อการสอนและ ด้านการวัดผลและประเมินผลมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

7.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอกับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลาตามทัศนะของครูประถมศึกษา ในจังหวัดยะลา สรุปได้ดังนี้

7.4.1 ความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ด้านความรู้ที่มีปัญหามากที่สุด คือศึกษานิเทศก์มีความรู้แต่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับครูได้ มากที่สุด รองลงมาคือ ศึกษานิเทศก์ขาดทักษะและวิทยาการใหม่ ๆ ไม่ค่อยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และไม่มีการจัดอบรมทางวิชาการ ตลอดจนการนิเทศไม่เป็นระบบสำหรับ ข้อเสนอแนะนั้นควรจัด ให้มีการอบรมสัมมนาด้านวิชาการให้กับครูมากที่สุด รองลงมาคือ ศึกษาระเบียบในการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ ควรพัฒนางานวิชาการอยู่เสมอ และควรแสดงบทบาทของตนให้ชัดเจนตามลำดับ

7.4.2 ความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในด้านเทคนิคการนิเทศการศึกษาที่มีปัญหามากที่สุด คือ ไม่มีการติดตามการนิเทศการศึกษา และ การนิเทศการศึกษาไม่เป็นระบบ รองลงมาคือ ขาดการแนะนำวิธีการและเทคนิคการสอน ไม่มี แผนการนิเทศและการติดตามที่แน่นอน ไม่มีเทคนิคใหม่ ๆ และไม่มีการแนะนำเกี่ยวกับการเรียน การสอนตามลำดับ สำหรับข้อเสนอแนะนั้นเรียงตามลำดับความถี่มากไปหาความถี่น้อย คือควรมี

การนิเทศการติดตามอย่างต่อเนื่อง เลือกใช้เทคนิคการนิเทศให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น มีการนิเทศที่หลากหลาย และควรมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ ตามลำดับ

7.4.3 ความสามารถของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในด้านมนุษยสัมพันธ์มีปัญหามากที่สุด คือ มักขัดแย้งกับผู้บริหารโรงเรียน ทำตัวห่างเหินไม่เป็นกันเอง ไม่มีเวลาและมีมนุษยสัมพันธ์บ้างกลุ่มตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ออกนิเทศโรงเรียน สร้างความเป็นกันเองต่อเพื่อนครู สร้างบรรยากาศที่ดีในการนิเทศ การศึกษามีเวลาให้คำปรึกษากับครูให้มากขึ้น ศึกษาปัญหาของงานในหน้าที่ของตน ตามลำดับ

7.4.4 การพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษา ด้านหลักสูตร มีปัญหามากที่สุด คือ ครูขาดความเข้าใจหลักสูตรและวิเคราะห์หลักสูตรไม่เป็น ไม่มีการวางแผนการใช้หลักสูตรขาดข้อมูลด้านหลักสูตร และขาดการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรและเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรตามลำดับ สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรเรียงตามลำดับความถี่มากไปหาความถี่น้อย คือ จัดอบรมในการวิเคราะห์หลักสูตร และการนำหลักสูตร ไปใช้ควรมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่หลักสูตร จัดหาคู่มือและเอกสารหลักสูตรให้ครบตามความจำเป็น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรประสานงานการใช้หลักสูตรตามลำดับ

7.4.5 การพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีปัญหามากที่สุด คือ ครูไม่มีการเตรียมการสอน รองลงมา คือ ขาดเทคนิคในการจัดกิจกรรมกลุ่มการสอน โดยชี้ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดวิธีการและการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตามลำดับ สำหรับข้อเสนอแนะเรียงตามลำดับความถี่มากไปหาความถี่น้อย คือ ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครู ในเรื่องการเรียนการสอน จัดให้มีข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอ ควรมีการติดตามและนิเทศอย่างต่อเนื่องของ ผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบตามลำดับ

7.4.6 การพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาจังหวัดยะลา ด้านสื่อการเรียนการสอนมีปัญหามากที่สุด คือ ไม่มีสื่อการสอนที่ดี และเหมาะสม รองลงมาคือ การจัดเก็บไม่เป็นระบบ ครูขาดความรู้ในสื่อสมัยใหม่ ไม่เห็นความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนตามลำดับ สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านสื่อการเรียนการสอนเรียงจากมากไปหาน้อย คือ จัดหาหรือผลิตสื่อการเรียนการสอนให้เป็นระบบ ควรได้รับคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์และผู้เกี่ยวข้อง ในการนำไปใช้จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ในการผลิตและจัดหาสื่อการเรียนการสอน และจัดงบประมาณในการจัดหาและการจัดทำสื่อการเรียนการสอน

7.4.7 การพัฒนางานวิชาการ ของครูประถมศึกษาจังหวัดยะลาด้านการ ผลิตและประเมินผลมีปัญหามากที่สุด คือ ครูไม่ได้ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ครูขาดความรู้ ความชำนาญ ในการสร้างเครื่องมือวัดผล ใช้เครื่องมือวัดผลไม่ทันสมัยและไม่ได้วัดผลตาม จุดประสงค์ ขาดประสิทธิภาพ ขาดความเที่ยงตรง สำหรับข้อเสนอแนะด้านการวัดผลและ การประเมินผล เรียงตามความถี่มากไปหาความถี่น้อย คือ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การวัดผลประเมินผล การวัดผลและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ศึกษาระเบียบว่าด้วยการ วัดผลและประเมินผลอย่างละเอียด และจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของศึกษานิเทศก์ ตำแหน่งงานการประถมศึกษาอำเภอ กับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา มีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยพบว่า ระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์ ตำแหน่งงานการประถมศึกษาอำเภอ ด้านความรู้ด้านเทคนิคการนิเทศการศึกษาและด้านมนุษยสัมพันธ์ตามทักษะของครูประถมศึกษา ในจังหวัดยะลาโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์ ตำแหน่งงานการประถมศึกษาอำเภอ ตามทักษะของครูประถมในจังหวัดยะลาเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านความรู้อยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับ สุรินทร์คน มิตรเจริญถาวร (2536:บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถภาพในงานผู้นิเทศที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครพบว่าระดับสมรรถภาพในงานของ ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และตำราญ ชวนวัน (2523:บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารและครูในเขตการศึกษา 5 มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาท ด้านวิชาการของศึกษานิเทศก์จังหวัดอยู่ในระดับมากและระดับ ความสามารถของศึกษานิเทศก์ตำแหน่งงานการประถมศึกษาอำเภอด้านความรู้นั้นอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับสัจจ อุทรานันท์ (2530-65-66) ได้กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์ ต้องมีคุณลักษณะส่วนตัวที่ดี ด้านความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษา ด้านผลการวิจัยของตำราญ ชวนวัน (2523 :บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารและครูในเขตการศึกษา 5 มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทด้าน วิชาการของศึกษานิเทศก์ อยู่ในระดับมาก และส่ายณ์ห์ ผาน้อย (2529 : 171) ที่พบว่า

ศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษาในเขตการศึกษา 6 มีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาความสามารถด้านความรู้ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นรายชื่อนั้น พบว่าศึกษานิเทศก์มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในระดั้มาก ดังที่ประภาพรรณ เต็งวงศ์ (2530:382) ที่กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความต้องการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนของนักเรียน การที่ระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อยู่ในระดับปานกลางผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเกิดจากครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา คาดหวังในตัวศึกษานิเทศก์ว่าจะต้องเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือกับครูเมื่อครูประสบกับปัญหาทางด้านความรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อ การเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลและการประเมินผล

1.2 ด้านเทคนิคนิเทศการศึกษานั้นพบว่า ระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภออยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุเทพ เมฆ (2534:85) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกลยุทธ์หรือศิลปะที่จะทำให้ผู้รับการนิเทศเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ผู้นิเทศต้องการสื่อความหมายและ ชาติ ภาณุรัตน์ (2504:19) กล่าวว่า เทคนิคและการปฏิบัติงานในการนิเทศการศึกษามีจุดเน้นให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานในลักษณะของการจัดทำแผนการสอนที่ดีในขณะที่เดียวกันจะช่วยให้ครูได้ปรับปรุงตนเอง และวิธีสอนให้ดีขึ้น การที่ระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ด้านเทคนิคการนิเทศการศึกษายู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าการนิเทศการศึกษาจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาก ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสศึกษาเล่าเรียนได้มากขึ้น

1.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อยู่ในระดับปานกลางนั้นน่าจะเกิดจากการที่ศึกษานิเทศก์ไม่ค่อยมีเวลาในการเยี่ยมหรือไปนิเทศงานของโรงเรียนเท่าที่ควรเพราะมีภาระงานมาก หรืออาจจะไม่ค่อยได้พบปะกับครูในอำเภอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ศึกษานิเทศก์นำหลักมนุษยสัมพันธ์ไปใช้ไม่มาก หรืออาจไม่เห็นความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์เท่าที่ควร เพราะอาจจะมองว่ามนุษยสัมพันธ์เป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคล และครูจะต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่อยู่แล้ว ซึ่งขัดแย้งกับหลักมนุษยสัมพันธ์ของ วินิจ เกตุจำ (2535:24) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ไม่ใช่เป็นเรื่องทำให้คนอื่นชอบเราหรือการพยายามชอบคนอื่นเท่านั้น แต่ต้องการสร้างให้บุคคลมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในการปฏิบัติงาน เพราะมนุษยสัมพันธ์เป็นกระบวนการจูงใจคนให้ร่วมกันทำงานให้มีประสิทธิภาพ

เทคนิคด้านมนุษยสัมพันธ์ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เกี่ยวกับการสร้างความ เป็นกันเองกับครูและผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยครั้งนี้อยู่ในระดับมาก แสดงว่าศึกษานิเทศก์ มีการใช้หลักมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2529:174) ที่กล่าวว่าการนิเทศการศึกษาจะประสบความสำเร็จจะต้องอาศัยเทคนิคที่เหมาะสมกับ บุคคล เวลา สถานที่และสถานการณ์ต่าง ๆ

2. ระดับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัย พบว่า มีความแย้งกับงานวิจัยของ สนิท เหง้าสุทธิ (2524:143-144) ที่ได้ศึกษาปัญหา การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าผลการปฏิบัติงาน ด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนและด้านสื่อการสอนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เป็นเพราะจากสภาพปัญหาของ ศึกษานิเทศก์มีความรู้แต่ไม่สามารถที่จะถ่ายทอดให้ครูได้ประกอบกับครูไม่ได้เตรียมการสอน ไม่เข้าใจ หลักสูตรเพียงพอ และไม่ได้ใช้สื่อการเรียนการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงทำให้ ระดับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาระดับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลาเป็น รายด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ระดับการพัฒนางานวิชาการด้านหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีความสอดคล้องกับ สุรินทร์น์ มิตรเจริญदार (2536:บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องสมรรถภาพในงาน ผู้นิเทศที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมมี 2 สมรรถภาพ คือ การจัดระบบการเรียนการสอน และการจัดวัสดุอุปกรณ์ การสอน การที่ครูพัฒนางานวิชาการของครูอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการ เรียนการสอนและการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้สามารถดำรงชีวิตอยู่ใน สังคมอย่างมีความสุข ครูจึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับหลักสูตรเพื่อที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลกับนักเรียน

2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถือว่าเป็นงาน สำคัญเป็นกระบวนการที่ครูต้องนำไปปฏิบัติเพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติการสอนของครู อันจะทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้มีคุณสมบัติและทัศนคติตามที่หลักสูตรกำหนด

2.3 ด้านสื่อการเรียน การสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถือว่าเป็นการช่วยเสริมให้นักเรียนได้เข้าใจในบทเรียน และการเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ครูได้ประหยัดเวลาและนักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น แต่โรงเรียนในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนมากยังขาดอุปกรณ์ในด้านการเรียนการสอนประกอบกับสภาพปัญหาในการขาดงบประมาณ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่มีสื่อการสอนที่ดี ไม่มีการจัดเก็บที่เป็นระบบ และไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ

2.4 ด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความรู้ความเข้าใจระเบียบการวัดผลประเมินผล ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการวัดผลและประเมินผลช่วยให้ได้ข้อมูลที่จะมาพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตร ผลจากการวัดผลและประเมินผลจะเป็นข้อมูล ในการตัดสินใจของครูที่จะใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การแนะแนว การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดระบบการบริหารของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าความสามารถของศึกษานิเทศก์มีความสัมพันธ์กับการพัฒนางานวิชาการของครูจึงทำให้พฤติกรรมของครูเปลี่ยนแปลง ดังที่ พรพรรณราย ทรัพย์ประภา (2529:76) กล่าวว่าความพึงพอใจงานกับพฤติกรรมการทำงานจะมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959:113-115) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานหรือขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานมีสองปัจจัย คือ ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เช่นการยอมรับนับถือ ความสำเร็จของงาน ความก้าวหน้าในงาน และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานเช่น เงินเดือน สัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงาน นโยบาย การบริหารและการนิเทศ ดังที่กรมสามัญศึกษา (2533:114) กล่าวว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการส่งเสริมความสามารถและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูซึ่งจะต้องอาศัยหลักสำคัญหลายประการเช่น ความเป็นผู้นำในการนิเทศ การวางแผน การประสานงาน การมีส่วนร่วม เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ดังนั้น ถ้ามองถึงความสามารถของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ทั้ง 3 ด้าน คือ

ด้านความรู้ ด้านเทคนิคการนิเทศ การศึกษา และด้านมนุษยสัมพันธ์กับการพัฒนางานวิชาการของครูโรงเรียนประถมแล้วมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าหากศึกษานิเทศก์อำเภอมีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่เต็มความสามารถ ก็จะทำให้การปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนประถมศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากศึกษานิเทศก์แสดงบทบาทตามความสามารถน้อยหรือ ไม่แสดงบทบาทก็จะทำให้การพัฒนางานวิชาการของครูก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังที่ วิจิตร วรุตบางกูร, กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และ สุพิชญา ธีระกุล (2524:11) กล่าวว่าหัวใจของความสำเร็จในการปรับปรุงการเรียนการสอน จะต้องปรับปรุงโดยใช้กระบวนการวิธีการและเทคนิคบางอย่างซึ่งเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์นั่นเอง

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะระดับความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า

4.1 ปัญหาความสามารถในด้านความรู้ของศึกษานิเทศก์ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับครูได้ ขาดทักษะในการนิเทศ และ ไม่มีการจัดอบรม ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาในด้านวิชาการให้กับครู และศึกษานิเทศก์เองควรศึกษาระเบียบในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ศึกษาและพัฒนางานของตนเองอยู่เสมอ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมิต เห่งสุทธิ (2524:144) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าผลการปฏิบัติงานด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูง

4.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะความสามารถของศึกษานิเทศก์ ด้านเทคนิคการนิเทศ คือ ศึกษานิเทศก์ ไม่มีการติดตามผลการนิเทศ และนิเทศไม่เป็นระบบ และ ไม่มีแผนในการนิเทศ ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการติดตามการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และมีการวางแผนอย่างเป็นรูปธรรม

4.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะความสามารถของศึกษานิเทศก์ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ศึกษานิเทศก์ ไม่มีเวลาพบปะกับเพื่อนครูทำงานธุรการมากเกินไป มักจะขัดแย้งกับผู้บริหารโรงเรียน จึงทำให้การทำงานด้านการนิเทศไม่ได้ผลเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะ ควรออกนิเทศโรงเรียน และสร้างบรรยากาศเป็นกันเองกับเพื่อนครู ดังที่ช่วง ชุตินาถ (2537:153) ได้กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์ควรศึกษาถึงสาเหตุ และวิธีแก้ปัญหในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนาและให้คำแนะนำช่วยเหลือครู เพื่อส่งผลต่อการจัดการศึกษาในโอกาสต่อไป

4.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลาในด้านหลักสูตร คือ ครูไม่เข้าใจหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรไม่เป็น และ ไม่มีการวางแผนในการใช้หลักสูตร ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดอบรมในการวิเคราะห์

และการนำไปใช้จัดหาคู่มือเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ครบตามความจำเป็น

4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาใน จังหวัดยะลา ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ ไม่มีการเตรียมการสอน ขาดเทคนิคในการจัดกิจกรรมกลุ่ม และสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ข้อเสนอแนะ คือ ควรมี การนิเทศของผู้บริหารอย่างต่อเนื่องจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในเรื่องกิจกรรมการเรียนการสอน ดังที่ วิจิตร วรุตบางดูล และคณะ (2524:11) กล่าวว่า หัวใจของความสำเร็จในการปรับปรุง การเรียนการสอน จะต้องปรับปรุงโดยใช้กระบวนการ วิธีการและเทคนิคบางอย่างซึ่งเป็นหน้าที่ ของศึกษานิเทศก์ นั่นเอง

4.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาใน จังหวัดยะลาในด้านสื่อการสอน ปัญหาในด้านสื่อการสอนปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ไม่มี สื่อการสอนที่ดีและเหมาะสม ไม่มีการจัดเก็บสื่อที่เป็นระบบ และไม่เห็นความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะ คือ ควรได้รับคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์ในการนำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ จัดอบรมสัมมนาในเชิงปฏิบัติการในการผลิต การนำไปใช้ การจัดงบประมาณในการ จัดหาและจัดทำให้เพียงพอ

4.7 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาใน จังหวัดยะลาในด้านการวัดผลและประเมินผล ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ ไม่ได้มีการประเมิน ผลตามสภาพที่แท้จริง ขาดความรู้ความชำนาญในการสร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล ข้อเสนอแนะ คือ จัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล ให้มีการวัดผลตามสภาพที่แท้จริง และศึกษาระเบียบว่าด้วยการวัดผล และประเมินผลอย่างละเอียดซึ่งมีความสอดคล้องกับ ถวิล วรณประเก (2523:บท คัด ย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับ การนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 พบว่าทักษะที่จำเป็นของ ศึกษานิเทศก์ คือ ทักษะในการประเมินผล และทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการบริหาร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กับการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลาพบว่า ความสามารถของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภออยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และโดยรวม การพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษา ในจังหวัดยะลาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านและโดยรวม ส่วนความสัมพันธ์ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกับการพัฒนางานวิชาการนั้นมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของศึกษานิเทศก์ เพราะเป็นตำแหน่งที่มีหน้าที่ในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ครูประถมศึกษา ผู้ที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอน และมีผลต่อตัวเด็กโดยตรงและอยู่ใกล้ชิด ในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะของนักเรียนซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาของชาติต่อไป ดังนั้น ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะต้องพัฒนาดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะต้องให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ครูทุกด้านในการจัดการศึกษา เช่น หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลโดยให้ครูให้ความสำคัญและความจำเป็น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายโดยศึกษานิเทศก์จะต้องเป็นผู้นำในการดำเนินการ

1.2 ศึกษานิเทศก์ จะต้องมีความรอบรู้ ในหลาย ๆ เรื่อง โดยเฉพาะการวิจัยโดยการจัดอบรมทั้งภาคความรู้และปฏิบัติส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนแล้วนำผลวิจัยไปใช้

1.3 ผู้บริหารทุกระดับจะต้องเห็นความจำเป็นและความสำคัญในการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะเพื่อการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนให้ครูสามารถพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.4 ศึกษานิเทศก์ จะต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะ และเทคนิควิธีเพื่อเป็นการสร้างความศรัทธาและการยอมรับโดยการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้มีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะด้านวิชาการสามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือกับครูในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ส่วนในการพัฒนางานวิชาการของครูประถมศึกษาในจังหวัดยะลานั้น จะต้องพัฒนาต่อไปเพราะครูมีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่เยาวชนในระบบโรงเรียน ฉะนั้นบทบาทของครูจะต้องเปลี่ยนแปลง

ไปจากเดิม ครูต้องมีกระบวนการสอนใหม่ คือ ต้องให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางยึดความรู้ ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน การที่จะได้ครูที่มีคุณภาพมาพัฒนาการศึกษาที่ดีขึ้นจะต้องพัฒนาและเปลี่ยนระบบกันทั้งระบบ คือ

1. ต้องมีกระบวนการ การสรรหา คนดีคนเก่งมาเป็นครู
2. ต้องพัฒนากระบวนการผลิตครู ตั้งแต่การพัฒนาครูของครู คือ พัฒนาอาจารย์ของสถาบันผลิตครู เปลี่ยนกระบวนการสอนในสถาบันตั้งแต่การกำหนดเนื้อหา หลักสูตร และวิธีการ เพื่อให้ได้ครูที่สังคมต้องการ
3. การพัฒนาครูประจำการ ต้องให้ความรู้ที่ทันสมัยจัดระบบอบรมที่ทันสมัย และสอดคล้องกับงานที่ทำ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาทักษะของศึกษานิเทศก์ ด้านเทคนิคให้กว้างขวางยิ่งขึ้นโดยศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 2.2 ควรศึกษาความสามารถของศึกษานิเทศก์ไปปรับปรุงในรูปเชิงพฤติกรรมและใช้ทำวิจัยในหลาย ๆ กลุ่มตัวอย่าง ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์
- 2.3 ควรจะมีการศึกษาถึงแนวโน้มเกี่ยวกับเทคนิคการนิเทศการศึกษาในอนาคตเพื่อจะได้วางแผนพัฒนาการศึกษาต่อไป
- 2.4 ควรศึกษารูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมเพื่อนำมาเปรียบเทียบ
- 2.5 ควรศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์